

Úvod

Nebývalý rozvoj informačních a komunikačních technologií (ICT) je jedním z hlavních faktorů přechodu k informační (postindustriální) společnosti. Výrobní prostředky jsou na takové úrovni, že počet zaměstnanců, kteří se podílí na výrobě klesá a bude klesat. Lidé na celém světě k sobě mají velmi blízko. Informace se stávají rozhodujícím faktorem ve vývoji společnosti. Jejich kvalita, rychlost získání, efektivní zpracování mají vliv na postavení jednotlivce i firmy na trhu práce. Kdo se naučí s informacemi zručně pracovat, ten se uplatní a s trochou nadsázky přežije.

Mezi hlavní priority informační společnosti proto patří svobodný přístup k informacím, jejich využívání k práci i zábavě, růst konkurenceschopnosti jak lidí tak i firem, podpora vzdělávání, vědy a výzkumu.

Rozvojem informačních technologií, vysokokapacitních digitálních systémů, propojováním internetu, televizního vysílání a telekomunikací vzniká nabídka úžasného množství informací, programů a služeb. Informační společnost tak vlastně vzniká paralelně doma, ve škole i v zaměstnání, viz např. [1], [2].

Tento nezvratný proces je třeba nejen vzít na vědomí, ale aktivně do něj vstoupit. Státní informační politika ve vzdělávání přinesla do škol zvláště po přijetí usnesení vlády č. 792/2004 o koncepci financování informačních a komunikačních služeb ve školách do roku 2010 systém, který vychází z komplexního pohledu na roli ICT ve vzdělávání. V souladu s tvůrci Manifestu znalostní společnosti [3] je třeba vycházet z obsahu vzdělávání, přístupu k němu, k získávání klíčových kompetencí pro kvalitní život. K tomu je třeba mít vhodné ICT kompetence pro práci s informacemi. Teprve na třetím místě je pak starost o technologickou stránku, která pak působí jako pouhý nástroj. Čím více bude „poučených“ lidí, informačně gramotných, tím více bude odstraňována „digital divide“¹. Nicméně všechny čtyři oblasti informačních a komunikačních služeb – digitální obsah, přístup k němu, informační gramotnost a infrastrukturu nelze vzájemně oddělovat. Žádná z nich není samospasitelná, všechny se musí navzájem vhodně doplňovat a to na základě účelu jejich použití směřujícímu k naplnění stanovených cílů.

Ve školách je tedy třeba vždy vycházet ze strategických vzdělávacích cílů a poslání školy vůbec. Vzhledem k exponenciálnímu růstu množství informací není v lidských silách vše sledovat, pochopit, či se dokonce naučit. Měli bychom se ve vzdělávání čím dál více zaměřovat na práci s informacemi a poněkud omezit (ne vymýtit) učít informace. Ať se nám to líbí nebo ne, řada věcí z toho, co se žáci dnes naučí ve škole, bude v jejich reálném praktickém životě více či méně zastaralé. Budou se muset s touto situací vyrovnat a spoustu věcí si doplnit. A jak to mají udělat? Odkud mají získat nové informace? A pokud je získají, jak je mají efektivně zpracovat? Jak ověřit jejich správnost? Škola tedy bude muset stále více učit žáky „učit se“, pracovat s informacemi. A to bez využívání informačních a komunikačních služeb přímo ve výuce prostě nejde.

Úkolem ředitele školy dnes už není hledat odpověď na otázku „Proč vůbec ve škole počítače zavádět“. Měl by se zcela vážně zabývat řešením úkolu „Jak zavádět ICT do života školy“. Tato kniha se mu snaží pomoci. V jednotlivých částech najde čtenář jednak teoretické poznámky k plánování, ale také praktické příklady a náměty. Jedná se však o dlouhodobý a velmi složitý proces, který navíc nemůže stát osamoceně. Neočekávejte proto, že zde najdete přesnou „kuchařku“, jak to udělat. Takový recept neexistuje a ani nemůže existovat. Každá škola má jiné výchozí postavení, každý ředitel má jiné cíle i představu o jejich

¹ Digitální propast – rozdělení lidí na ty, kteří mohou a naopak nemohou používat moderní ICT

naplnění. Kniha má v názvu pojem strategie, což znamená, že se jedná o dlouhodobou koncepci rozhodování a řízení.

Kniha je tedy určena především ředitelům škol, resp. managementu škol. Některé pasáže však mohou být použitelné i pro další pedagogy, kteří se ve škole účastní koncepční práce.

Z různých průzkumů dopadu ICT na vzdělávání (např. [4]) vyplývá, že po počátečním zkoušení, hledání cest je třeba přistoupit k systémovým organizačním krokům přímo ve školách na základě přesně stanoveného cíle. Podle nového školského zákona v rámci přípravy školních vzdělávacích programů, obsahu, metod a forem výuky máte v rukou téměř všechny nástroje k tomu, aby se ICT staly účinným nástrojem poznávání žáků i pedagogů, vhodnou pomůckou řízení i administrace školy.

Literatura:

[1] http://europa.eu/pol/infso/index_cs.htm strategie evropské unie v oblasti informační společnosti

[2] http://www.itu.int/dms_pub/itu-s/md/03/wsis/doc/S03-WSIS-DOC-0004!!PDF-E.pdf
Deklarace vizí a hodnot informační společnosti

[3] <http://www.spis.cz/> Sdružení pro informační společnost

[4] Mechlová E.: Tendencies of ICT applications in education, sborník ICTE 2006, ISBN 80-7368-199-4